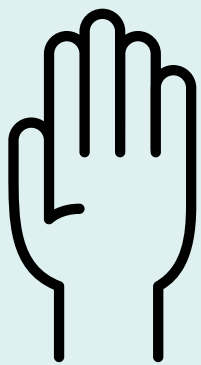

Instruktionshäfte

SKOLVAL

RIKSDAGEN 2026

Till arrangörer och kontrollant

mucf

Hej arrangörer!

Vad bra att er skola är anmäld till Riksdagskolvalet 2026!
Genom riksdags- och EU-skolval ger ni elever på skolan möjlighet att göra sin röst hörd i Sveriges största demokratisatsning för unga*.
Det är stort!

Skolval är ett simulerat val som i grund och botten handlar om att ta ställning för och rösta på ett politiskt parti på valdagen. Men det är också ett tillfälle att prata demokrati och politik i klassrummet och att arrangera spännande aktiviteter både inför, under och efter valdagen.

Till er hjälp finns samlad information på mucf.se/skolval, nyhetsbrev och MUCF:s demokratipaket. Här finns massor med tips och idéer på lektionsupplägg och aktiviteter som får igång samtalen och som gör skolvalet ännu roligare och mer lärorikt!

Som arrangörer är ni huvudansvariga för valet och därmed också oberoende. Det innebär att era personliga åsikter inte ska påverka valet.

På följande sidor beskriver vi hur skolvalet ska genomföras. Kom ihåg att det bäst genomförs i samarbete elever och skolpersonal – och gärna även med dem som arbetar med demokratifrågor i er kommun.

Välkomna till Riksdagsskolvalet 2026!

* Sedan 2002 har skolval resulterat i över 2,3 miljoner unga röster.

Hör av dig till oss!
webb: skolval.mucf.se
e-post: skolval@mucf.se

Det stora ordet demokrati

Ordet demokrati är en sammansättning av grekiskans ”demos” som betyder folket och ”kratos” som betyder styre. Folkstyre. Demokrati är något vi skapar tillsammans. Där alla får komma till tals och människor tillåts växa och skapa. Där människor respekterar varandra.

I Sverige och i andra demokratiska länder arbetar vi med vår demokrati varje dag. Det är kanske inget vi funderar över, men faktum är att demokratin påverkar våra liv, överallt, hela tiden. Beslut som rör skolan, vår fritid, våra arbetsplatser, hälso- och sjukvård - ja, det allra mesta påverkas av politiska beslut och vilka partier som styr vårt land. Samtidigt visar aktuell forskning att demokratin i världen inte är självklar. Enligt Varieties of Democracy (V-Dem) senaste demokratirapport för 2026* lever idag ungefär 74 procent av världens befolkning i länder som räknas som autokratier, medan endast omkring 7 procent lever i liberala demokratier med starka rättigheter och friheter.

Ibland kan det vara bra att påminna sig om att självklarheter för oss i Sverige, till exempel att lyssna på vilken musik vi vill, att arrangera demonstrationer eller att surfa fritt på Internet och använda sociala medier, är förbjudet eller kontrollerat i andra länder.

I skolan fattas många beslut tillsammans av elever, lärare och rektorn. I klassrummet tas kanske beslut genom handuppräkning och kanske röstar ni fram personer till elevrådet eller elevkårens styrelse. Det är också en form av demokrati.

Riksdags- och EU-skolval är en unik möjlighet att möta demokratin, förbereda sig med kunskap och öva inför kommande demokratiska val!

*<https://v-dem.net/publications/democracy-reports/>

Visste du att...

Över en halv miljon elever gick på de 1449 skolor som deltog i Riksdagskolvalet 2022? På mucf.se/skolval kan du ta del av och jämföra resultat från tidigare riksdags- och EU-skolval.

Fria val

I alla demokratier har folket den yttersta politiska makten. Demokratier kan fungera på lite olika sätt. I Sverige har alla invånare som fyllt 18 år på valdagen, rätt att rösta i valen till riksdag, regionfullmäktige och kommunfullmäktige vart fjärde år och till Europaparlamentet vart femte år.

I alla val har vi möjlighet att ta ställning för ett politiskt parti. I Sveriges riksdag finns idag åtta partier representerade. De har olika åsikter i frågor och har också olika åsikter om vilka frågor som är mest viktiga. Genom att läsa på, undersöka och ställa frågor till politiska partier går det att ta reda på vilket parti som tycker ungefär likadant som en själv.

I en demokrati har alla väljare en röst i varje val. Ingen kan tvinga dig att rösta och du väljer själv vilket parti och vilken person du vill rösta på. Det går också bra att rösta blankt om du inte vill välja ett parti. Valet är fritt och alla röster är exakt lika mycket värda.

Men fria val är inte en självklarhet överallt. I vissa länder begränsas val genom till exempel censur, påtryckningar eller att oppositionen inte får verka fritt. Även i länder med val kan andra delar av demokratin – som oberoende medier, rättssäkerhet eller maktbalans – vara försvagade.

Därför är det viktigt att förstå vad fria och rättvisa val innebär – och varför de behöver skyddas.

Visste du att...

7,8 miljoner personer var röstberättigade i riksdagsvalet 2022? 84,21 procent röstade.

Viktiga datum

VALPERIOD

Ni arrangerar valdagen någon gång mellan den 24 augusti och den 8 september.

RAPPORTERA IN RESULTATET

Senast den 8 september, klockan 23.59, rapporterar kontrollanten in skolans resultat via mucf.se/skolval. Tänk på att det kan ta upp till en halv dag för er att räkna och rapportera in rösterna.

VALRESULTAT

Den 11 september, klockan 10.00 presenterar MUCF det nationella skolvalsresultatet på en livesänd valvaka. Samtliga resultat kommer även publiceras på mucf.se/skolval den 14 september. Sprid resultatet via era interna kanaler och sätt upp affischen *Ta del av valresultatet!* på väl synlig plats.

Rollbeskrivning

Att arrangera ett skolval kräver samarbete, oavsett vilken roll du har. Det kan vara samarbete internt på skolan mellan skolpersonal och elever eller externt med din kommun eller andra skolor. Det är viktigt att komma ihåg att ni som arbetar med skolvalet ska vara oberoende. Det innebär att era personliga åsikter inte ska påverka valet.

ARRANGÖRER

I er anmälan har ni angett en ansvarig elev och en ansvarig lärare/skolpersonal. Dessa är huvudansvariga för skolvalet och ska se till att det finns rösträknare och röstmottagare. I rollen ingår även att boka lokal samt informera skolans personal och elever om skolval. Det är upp till er att utöka arrangörsteamet om så behövs.

KONTROLLANT

I er anmälan har ni angett en kontrollant. Hen ska se till att valet går rätt till och att valresultatet stämmer. Det innebär att ha koll på vilka regler som ska följas. Kontrollanten leder också rösträkningen och rapporterar in skolans resultat på mucf.se/skolval. Ert resultat blir då en del av det nationella resultatet.

RÖSTMOTTAGARE

Under valdagen är det röstmottagarna som ser till att det finns valsedlar framme i vallokalen och delar ut ett valkuvert per väljare. När väljaren gjort sitt val tar röstmottagaren emot valkuvertet och kontrollerar att:

- valkuvertet är förslutet och att det inte gjorts några markeringar på det
- endast innehåller en valsedel
- kryssar för väljaren i röstlängden
- lägger kuvertet i valurnan

Det är alltså inte väljaren som lägger valkuvertet i valurnan - det gör en röstmottagare!

RÖSTRÄKNARE

Rösträknare och röstmottagare kan vara samma personer. Rösträknarnas uppdrag börjar efter att vallokalen har stängt och det är dags att räkna alla röster. Tänk på att ni inte behöver räkna personröster utan enbart parti. Hur många rösträknare som behövs avgörs såklart av hur många röster som ska räknas. Men antalet bör inte vara färre än tre eller fler än sex. Då är ni en lagom stor grupp!

VALKUVERT

 | **SKOLVAL**

Före skolvalet

Innan ni öppnar vallokalen och startar röstningen finns det saker att förbereda.

FÖRTIDSRÖSTNING

Välj i första hand en valdag då alla elever är på skolan. Om det inte går på grund av praktik eller annan frånvaro av hela klasser, så finns möjligheten att erbjuda förtidsröstning.

Förtidsröstningen kan ske i ett klassrum och ska gå till så här:

1. Eleverna ska få möjlighet att välja mellan alla valsedlar.
2. Eleverna lägger en valsedel i valkuvertet och försluter det.
3. Eleverna lägger valkuvertet i ett ytterkuvert och skriver sitt namn, klass och personnummer på. Ytterkuvert tillhandahålls inte av MUCF. Använd ett vanligt kuvert.

Arrangören samlar ihop förtidsrösterna och förvarar dem på en säker plats till valdagen.

När vallokalen har stängt på valdagen och innan rösträkningen börjar, ska väljarna som har förtidsröstat bockas av i röstlängden, ytterkuverten sprättas upp och valkuverten läggas i valurnan tillsammans med övriga valkuvert. På så sätt är även förtidsrösterna anonyma!

Kom ihåg!

- Om en elev har förtidsröstat men också röstar i vallokalen på valdagen, ska förtidsrösten slängas.
- Om skolan väljer att inte erbjuda förtidsröstning ska de elever som inte getts möjlighet att delta i valet, räknas bort från det totala antalet elever på skolan vid inrapportering av resultaten. Notera också det i protokollet.

SÄTT UPP AFFISCHER

I valpaketet finns en affisch där ni kan fylla i tid och plats för valet. Sätt upp den i god tid före valdagen. Informera gärna på fler än ett sätt för att alla elever ska få chans till påminnelse.

Om ni önskar fler exemplar av affischerna eller detta instruktionshäfte, så finns de att ladda ned och skriva ut på mucf.se/skolval.

ATT RÖSTA

Det är viktigt att alla elever förstår hur själva röstningen går till. Prata gärna om detta i klassrummet innan! I valpaketet finns affischen *Så här röstar du!* som steg för steg visar hur skolvalet går till. Sätt upp den i vallokalen. Affischen kan både användas i förberedelser och ska finnas uppsatt vid röstmottagningen.

VALSEDLAR

I valpaketet finns valsedlar för samma partier som till det ordinarie riksdagsvalet. Valsedlar för alla partier ska ligga framme i bokstavsordning under hela valdagen. Fyll på med valsedlar under dagen så att det alltid finns lika många för alla partier. Skulle något partis valsedlar ta slut så går det att använda blanka valsedlar och skriva partiets namn. Det ska även finnas punktskriftsmaterial för elever som använder det. Det beställer er skola i samband med anmälan till skolvalet.

Precis som i riksdagsvalet är det möjligt att rösta på vilket parti en vill. Även om det inte finns förtryckta valsedlar för det partiet. Välj då en blank valsedel och skriv partiets namn på valsedeln.

På valsedlarna kommer det utöver partinamn även stå kandidatnamn. I skolval räknas bara val av parti.

VALSKÄRMAR

Till vallokalen behövs valskärmar som väljaren kan vara bakom när hen lägger sin valsedel i valkuvertet. Det krävs för valhemligheten så att rösten är anonym. Om en elev på grund av funktionsnedsättning eller annat behöver hjälp med att rösta, kan hen få det, men då behöver en röstmottagare också vara med.

Platsen där valsedlarna ligger ska också vara avskärmad från insyn. Kolla om det finns valskärmar på skolan eller kontakta kommunen och se om de kan låna ut sina. Ett alternativ kan också vara att göra egna valskärmar av till exempel kartong eller rumsavdelare.

RÖSTLÄNGD OCH SKOLKATALOG

En röstlängd är en lista där röstmottagarna ska bocka av vilka som har röstat, till exempel klasslistor. Röstmottagarna kan också ha en skolkatalog (om det finns) till sin hjälp för att kunna identifiera elever som inte har en ID-handling med sig.

KONTROLLERA VALLOKALEN

Texter, grafitti, affischer eller pins med politiska budskap får inte sättas upp eller synas i vallokalen under valdagen. Om politiker eller andra utomstående besöker vallokalen får de inte ha kläder med partiets loggor eller budskap på sig.

MÖBLERA

Möblera lokalen så att väljarna kan förflytta sig på ett enkelt sätt i den ordning som röstningen ska gå till och utan att krocka med varandra. Tänk på att lokalen ska vara tillgänglig för alla elever. Använd till exempel låga bord för valsedlar så att alla elever kan nå och ta valsedlar och lägga dem i kuvert själva. Myndigheten för delaktighet har en checklista för tillgängliga val, använd gärna den.

- Häng upp affischerna *Så här röstar du!* och *Ta del av valresultatet*, vid entrén till vallokalen.
- En röstmottagare finns innanför entrén och delar ut valkuvert och finns tillgänglig för frågor.
- I nära anslutning till entrén placerar ni ett bord med valsedlar. Se till att platsen är avskärmd från insyn.
- Ställ valskärmarna där väljaren ska lägga sin valsedel i ett valkuvert, på en plats där väljarna kan vara bakom dem utan risk för insyn, varken inifrån lokalen eller utifrån genom ett fönster. Lagg en penna bakom valskärmarna ifall eleven vill välja ett parti som inte har en förtryckt valsedel.
- Placera ett bord med valurnan där röstmottagarna kan sitta och ta emot röster, bocka av väljaren i röstlängden och slutligen lägga valkuvertet i valurnan.

Under skolvalet

RÖSTMOTTAGNING

Det ska alltid finnas minst tre röstmottagare i vallokalen:

- En som delar ut valkuvert. Alla ska få ett valkuvert.
- En som kontrollerar elevens identitet och kryssar för hen i röstlängden.
- En som kontrollerar att valkuvertet är förslutet, innehåller en valsedel och lägger det i valurnan.

Röstmottagarna ska också se till att det finns valsedlar för alla partier framme, samt blanka valsedlar och hålla koll på att endast en person går bakom valskärmarna i taget.

IDENTITETSKONTROLL

Elever måste styrka sin identitet för att få rösta. Identitetskontrollen kan göras på följande sätt:

- Röstmottagaren känner eleven, det räcker som kontroll.
- Via skolkatalogen, om det finns.
- Via en ID-handling, till exempel ett pass, ID-kort eller passerkort som används i skolan. ID-handlingen ska ha foto, namn och helst födelsedatum.
- En annan person bekräftar identiteten. Den personen ska visa upp en ID-handling vid rösttillfället och hens namn ska antecknas i röstlängden.

RÖSTMOTTAGNINGEN AVSLUTAS

Anteckna vilka tider som vallokalen var öppen i protokollet. I protokollet finns också möjlighet att notera om ni upplevde att något inte gick rätt till, exempelvis att det fanns för få valsedlar för något parti jämfört med andra eller att det var problem med att flera personer gick bakom samma valskärm för att rösta.

Nu börjar rösträkningen!

Ta emot röster

Ibland kan det vara svårt att hålla reda på vem som får rösta. Lägg den här guiden där röstmottagarna sitter och följ den om ni känner er osäkra! *Behöver ni fler så finns guiden att ladda ner och skriva ut via mucf.se/skolval.*

Finns väljaren med i röstlängden (klasslistorna)?

JA

Kontrollera väljarens identitet. Kan den styrkas?

JA

Granska valkuvertet. Innehåller det en valsedel?

JA

Är valkuvertet fritt från markeringar som kan identifiera väljaren?

JA

Lägg valkuvertet i valurnan och kryssa för eleven i röstlängden.

NEJ

Eleven får inte rösta.

NEJ

NEJ

Om kuvertet är tomt eller innehåller flera valsedlar från olika partier ska kuvertet underkännas. Informera eleven om vad som är fel och be hen att göra om röstningsprocessen. Ge tillbaka valkuvertet.

NEJ

Kuvertet ska underkännas. Informera eleven om vad som är fel och be hen göra om röstningsprocessen. Ge tillbaka valkuvertet.

Efter valet

RÖSTRÄKNING OCH RAPPORTERING AV RÖSTER

Kontrollanten leder arbetet med röstärkning och inrapporteringen av resultatet till mucf.se/skolval. Det är alltså kontrollanten som har ansvar för att allt går rätt till.

KONTROLLANTEN FÖLJER DESSA STEG

1. Läs noga igenom protokollet för att se hur det ska fyllas i. *Behöver ni ett nytt protokoll så finns det att ladda ner och skriva ut via mucf.se/skolval.*
2. **Detta steg gäller bara skolor där elever haft möjlighet att förtidsrösta:**
 - A) Varje förtidsröst (valkuvert innehållande valsedel) ska ligga i ett ytterkuvert. På kuvertet ska den röstande väljarens namn, klass och personnummer stå. Om ytterkuvertet saknar uppgifter så att det inte går att identifiera väljaren ska rösten slängas. Anteckna detta i protokollet.
 - B) Gå igenom röst för röst. Kryssa för väljaren i röstlängden, öppna ytterkuvertet och lägg valkuvertet i valurnan tillsammans med övriga valkuvert. Om väljaren även har röstat på valdagen, och därmed redan är ikryssad i röstlängden, så ska förtidsrösten slängas.
3. Räkna antalet förkryssade väljare i röstlängden. Anteckna antalet i protokollet.
4. Töm valurnan.
5. Räkna antalet valkuvert och anteckna antalet på protokollet.
6. Antalet valkuvert ska stämma med antalet markeringar i röstlängden. Om antalet inte stämmer ska båda räknas en gång till. Om antalet fortfarande inte stämmer, skriv in en möjlig förklaring i protokollet.
7. Öppna alla valkuvert och ta ut valsedlarna. Ta ett kuvert i taget och kontrollera att kuvertet endast innehåller en valsedel. Tomma kuvert och kuvert med mer än en valsedel med olika partibeteckningar ska räknas som ogiltiga. Innehåller valkuvertet flera valsedlar av samma parti ska endast en räknas, resten rivs sönder. Ogiltiga valsedlar ska stoppas tillbaka i sina kuvert och hållas skilda från övriga röster. Dessa ska senare räknas och rapporteras som ogiltiga.
8. Sortera valsedlarna efter parti och blanka valsedlar. Räkna antalet valsedlar från varje parti samt blanka och ogiltiga. Anteckna antalet röster i resultatdokumentet.

9. Anteckna det totala antalet elever som haft möjlighet att delta i valet i protokollet och resultatdokumentet. Elever som inte har haft sin undervisning på skolan och inte kunnat delta i valet på annat sätt, ska räknas bort från det totala antalet. Kontrollera att alla uppgifter är ifyllda i protokollet och att kontrollanten skrivit under.

GILTIGA OCH OGILTIGA RÖSTER

I skolval gäller samma regler som i ordinarie val. En valsedel är giltig om den har ett partinamn och inget annat antecknat på sig. Såväl giltiga som ogiltiga röster ska rapporteras in, var för sig.

En skillnad jämfört med ordinarie val är att vi inte röstar på personer i skolval. Det innebär att det inte går att rösta på någon person. Har någon ändå valt att kryssa i en politiker på sin valsedel, så räknas den rösten till det parti som anges på valsedeln.

FEM SAKER SOM GÖR EN RÖST OGILTIG

- Valkuvertet innehåller fler än en valsedel med olika partinamn.
- Det står fler än ett partinamn på valsedeln.
- Väljaren har gjort en anteckning på kuvertet eller valsedeln som avslöjar vem väljaren är. Då är rösten inte anonym och därmed ogiltig.
- Väljaren har strukit över partibeteckningen på en förtryckt valsedel.
- Valkuvertet innehåller en blank valsedel. Blanka valsedlar räknas och redovisas separat.

BLANKA RÖSTER

Att rösta blankt innebär att man deltar i valet utan att rösta på något parti. Det gör man genom att välja en blank valsedel och inte skriva något partinamn på den.

Vid rösträkningen ska blanka valsedlar räknas som ogiltiga. Anledningen till det är att en blank röst är ett ställningstagande om att väljaren inte står bakom något parti. Det påverkar därför inte den procentuella röstfördelningen mellan partierna.

RAPPORTERA IN VALRESULTATET

När rösterna är räknade och stämmer, rapporterar kontrollanten in resultatet via mucf.se/skolval. När ni ska rapportera in era resultat går ni till val.mucf.se och begär inloggningsuppgifter. Det är endast kontrollanten som kan rapportera valresultatet. Testa att logga in i god tid innan den 8e september!

Resultatet ska vara inrapporterat senast den 8 september, klockan 23.59. Tänk på att det kan ta upp till en halv dag för er att räkna och rapportera in röster.

För att få rapportera in röster ska:

- valdagen arrangeras mellan den 24 augusti och 8 september.
- det vara frivilligt för alla elever att delta.
- alla elever få rösta på vilket parti de vill.
- valsedlar från alla partier och blanka valsedlar ska finnas framme och ligga i bokstavsordning, hela tiden som vallokalen är öppen.
- enbart röster från elever i årskurs 7-9 och gymnasiet (samtliga skolformer) rapporteras in.

TRE MÅNADER OFFENTLIGT

Valresultatet bör hållas offentligt för media och allmänhet i minst tre månader efter valet. Därefter bör det arkiveras på skolan. Som myndighet sparar MUCF valresultatet för att kunna göra jämförelser mellan skolval över tid. Ni kan ta del av detta via mucf.se/skolval.

VIKTIGT OM VALRESULTATET

MUCF kommer att dela valresultatet i två omgångar. Det nationella resultatet släpps den 11 september, och på kommun- och skolnivå den 14 september.

Ni får inte dela skolans valresultat innan den 14 september.

I samband med att valresultaten publiceras kommer MUCF även skicka ut ett pressmeddelande media. Chansen finns då att lokala redaktioner kommer att kontakta er skola för en intervju eller kommentar om resultatet. Se det som en möjlighet att berätta om ert arbete med skolans demokratiuppdrag! När det lokala resultatet släpps den 14 september kommer alla kunna se och jämföra resultaten på läns-, kommun-, och skolnivå, om skolan har minst 20 röstande elever.

Egna anteckningar

Lycka till!

All information om Riksdags-
och EU-skolval finns på
mucf.se/skolval.

Frågor? Välkommen att höra
av dig till skolval@mucf.se